

ERIC NEDERKOORN

De druk groeit op de Voedselbank. Steeds meer huishoudens komen in de knel doordat het leven zo stinkend duur is geworden. „In juli hadden we 400 klanten, in augustus 500 en eind september 600”, zegt Maria Jongmsa. Het is dinsdagochtend, half 11. We zijn dan terug in het pand van de Voedselbank Groningen aan de Ulgersmaweg, na een ochtendrit met een Iveco, een vrachtwagen van de instelling, langs winkels in Leek, Hoogkerk en Groningen. Lege kratten van een dag eerder terugbrengen, hopelijk volle ophalen.

„We”, dat zijn vrijwilliger Pieter Sijpersma en ik. We kennen elkaar langer dan vandaag. Jaren voordat hij rust moest brengen bij RTV Noord was Sijpersma hoofdredacteur bij deze krant. Maria Jongmsa is voorzitter van de Voedselbank. Niet directeur, zoals ik haar abusievelijk een keertje noem. „Voorzitter! Een van de ruim 150 vrijwilligers. Er zijn hier nul komma nul betaalde functies.” Op haar beurt wordt Jongmsa gecorrigeerd door penningmeester Jan Huizinga. „Inmiddels zitten we al bijna op 700 klanten.”

Vermenigvuldigd dit met 2,1 (gemiddelde bewoning per huishouden), dan weet je dat

Boven: Pieter Sijpersma, hoofdredacteur van RTV Noord, is op dinsdag actief voor de Voedselbank Groningen. Onder: Maria Jongmsa met medewerkers op de afdeling waar klanten geprepareerde pakketten kunnen ophalen. FOTO'S DVHN/PETER WASSING

in Groningen rond 1500 mensen moeten aankloppen voor gratis eten. „En deze groei gaat niet stoppen”, zegt Jongmsa realistisch vooruitziend.

Sijpersma heeft na overleg met Jongmsa mijn verzoek gehonoreerd om een ochtend als rijder met hem mee te gaan, en zo inzicht te krijgen in het werk en in de organisatie. Zwaarste onderdeel: kwart over 7 's ochtends present zijn op de Ulgersmaweg. De aftrap bestaat uit koffie en een bodywarmer met het Voedselbank-logo. Aan tafel zitten twee andere rijders: Fokke en Adam, de een oud-docent aan de Hanze, de ander oud-diener. Zij doen de stadsrit, Haren, Groningen-Centrum, wij de meer perifere route. Adam is begin 80. Zo blijf je jong.

Er zijn mensen die hier komen helpen naast hun werk, er zijn gepensioneerden, er zijn vroegere klanten die hier zijn geholpen en graag iets terug willen doen, zal Jongmsa later uitleggen. Dat 'terugdoen' geldt ook voor de inmiddels tegen de 70 aan schurkende Sijpersma. Maar dan iets terugdoen in het algemeen, voor de maatschappij, voor het goede leven dat hij heeft kunnen leiden. „Ik klopte eerst aan bij Humanitas, als taalcoach. Maar in de coronatijd ging dat via Zoom. Ik wilde graag echt contact.”

Dat contact is er gegarandeerd bij de Voed-

GRO

Een geoliede machine in zware tijden

„Laat mij er maar buiten”, zegt Pieter Sijpersma bij het afscheid. Dat lukt niet. Een hoofdredacteur die met zijn omroep heeft vastgelegd dat hij op dinsdagen ontbreekt omdat hij dan ‘rijdt’ voor de Voedselbank, zoiets is te leuk. Bovendien, via hem komt het tot een mooi inzichtje in deze gesmeerd lopende organisatie.

selbank. Ook al zo vroeg in de morgen voel je de motivatie zinderen door het gebouw. Met de koffie op rijden we eerst naar Leek, waar ons twee Jumbo's wachten, een op de Waezenburglaan, de ander op het Industriepark. Bij de eerste leveren we twaalf lege gele kratjes in. We krijgen er vier gevulde voor terug. Met vooral brood. Ook al helpen alle beetjes, het lijkt me niet veel. „Het is zuinig”, zegt Sijpersma. „Niet alleen hier, hoor. Het aanbod van de supermarkten loopt terug, zal je wel merken.”

Artikelen die ‘over de datum’ dreigen te raken en daardoor in de kratten van de Voedselbank belanden, worden nu vaak met laatste dag-korting alsnog verkocht. Van vlees en groente blijft weinig liggen. „Eieren, melk en andere zuivel koopt de Voedselbank vers in en betaalt daar dus voor”, legt Sijpersma uit. „Per klant kost ons dat wekelijks 3,50 euro”, vult Jongsma later aan. „Door het zo sterk groeiende aantal klanten moeten we hiervoor bij de gemeente aankloppen.”

Jumbo nummer twee in Leek heeft zelfs niks in te brengen, de Aldi er vlakbij evenmin. In het staatje ‘ingeleverd’ op het formulier dat de ‘score’ bijhoudt, noteert Sijpersma hier ‘8 x groen’, oftewel acht groene kratjes. Zwarte kratjes genieten kennelijk meer status, want deze heten niet zomaar ‘zwart’ maar ‘cl 2406’. Sijpersma: „Heerlijk, dat soort dingen.”

Van Leek gaat de rit naar bakkerij Hoekstra in Hoogkerk. Elf keer raak, allemaal vol met brood. Fijn voor de Voedselbank, minder voor de bakkerij lijkt me, zoveel overhouden. Later heeft bakkerij Van Dijk aan de Kraneweg in de stad zijn productie scherper afgesteld: er liggen slechts drie broden klaar om in te pikken.

Onderweg richting Stad heeft Sijpersma uitgelegd dat Groningen de centrale distributieplek is, een ‘hub’ zoals dat heet, voor de vestigingen in de regio: heel Groningen en Noordenveld in Drenthe. Die komen hier dagelijks hun voorraad ophalen. „Ook de rit die wij nu maken wordt elke dag gereden. De winkels verwachten de wagen altijd rond hetzelfde tijdstip.”

De Aldi aan de Siersteenlaan in Vinkhuizen moet deze dag nee verkopen, wat Sijpersma al heeft voorspeld. „Sommige supermarkten zijn om die reden inmiddels uit de route gehaald. De opbrengst was te laag om de benzinekosten te rechtvaardigen.”

De opslag van de Jumbo aan de Reitdiephaven – even langs het water achterom – geeft deze dinsdag dan wel weer elf volle kratten mee, De Coop Vandaag aan de Aweg maakt een beste beurt, met veel welgevulde dozen, inclusief netten vol sinaasappels. „Ze hebben verkeerd uitgeleverd”, legt de vriendelijke jonge Coop-mevrouw uit. „Fijn voor jullie, niet voor ons.”

Na nog een paar rake ritjes langs de Jumbo aan het Linnaeusplein – secuur achteruitsteken met die vrachtwagen, want een buitenspiegel hangt zomaar op half zeven – en de Plus in Lewenborg rijden we terug naar de Ulgersmaweg. Fokke en Adam zijn daar al klaar met hun stadsroute, die onder meer langs de Jumbo en Aldi aan de Beren voert, en ook Gorillas in de Oude Ebbingestraat meeneemt.

Een mooie en ook wel aparte score ligt stevast bij de Jumbo-hub, vlakbij Hooghoudt, legt Fokke uit, een ‘buit’ dankzij burgerlijke nonchalance. „Wagens van de Jumbo-bezorgdienst komen daar terug met volle dozen, besteld door bewoners die vervolgens niet thuis zijn op het afgesproken tijdstip.” Betaald is betaald, binnen is binnen, want er zit mooi vers spul tussen.

In de kantine zit niet alleen Maria Jongsma klaar om ons te verwelkomen. Ook Bart. Hij is dik in de 80, maar altijd de vroegste van allemaal geweest. Hoe vroeg? „Half 6. Want ik wil m'n tokootje op tijd klaar hebben.” Bart is schoonmaker van beroep geweest. Een handige en supergemotiveerde kracht hier.

„Verrek”, zegt Fokke, kijkend op de statuskaart. „Ik moet vandaag langs de wasstraat met de wagen.” Want ook dat is een taak, op dins- en woensdagen. De zaterdagchauffeurs

zijn verantwoordelijk voor een schoon interieur. Maria Jongsma: „Hygiëne is vanzelfsprekend van groot belang bij een Voedselbank.”

Zo moet ook al het opgehaalde voedsel nog dezelfde dag bij een klant terecht komen, via een van al die ‘regiobanken’, of hier in het afgiftepunt, de winkel achteraan de voorraadloods. Jongsma: „Wat overblijft moet weggegooid. Niets mag een dag overtijd zijn.” De Voedsel- en Warenautoriteit wandelt jaarlijks onaangekondigd een keer binnen om te controleren of de regels worden nageleefd.

De Voedselbank krijgt er nieuwe uitgiftepunten bij. „Dat in Hoogkerk is zelfs al begonnen”, zegt Jongsma. „In Haren komt er ook een.” Haren, ja, niet de eerste plek waar je klanten zou verwachten. „Het waren er in de zomer vier, nu al vijftien”, zegt Adam. Met deze nieuwe afgiftepunten hoeven klanten minder kilometers te maken. Adam mag straks ook weer zijn jaarlijkse rol spelen en zet alvast zijn diepste stem op: „Sinterklaas.”

Voor verse groenten en kruiden is de Voedselbank niet alleen van winkels afhankelijk. Jongsma: „We krijgen ook groenten van voedseltuinen: van die in Uithuizen, van Tuuntje in Opende en Toentje hier in de Paradijsvogelstraat. Kijk daar maar eens, prachtige plek.” Dat is het, zie ik later. Nu komt er daarvandaan net een voorraad sla en palmkool binnen.

Verder rijden er grote vrachtwagens uit andere delen van het land deze kant op. Vanuit het Westland, vanaf grote supermarktketens, zoals AH, vanuit Brabant. Jongsma: „De groente- en fruitbrigade.” Daarvoor kun je wel een goeie lobbyist gebruiken. „Nou, die hebben we. In IJsselmuiden zit een acquireur met zó'n babbel. Schitterend.”

Jongsma bevestigt wat we onderweg al hebben gemerkt. „Dankzij het seizoen stikken we nu in de appels, en brood is er altijd, maar verder hapert het aanbod terwijl het klantenbestand explodeert.” Ook dankzij een positieve reden: „Mensen raken gelukkig het schaamtegevoel kwijt om bij ons aan te kloppen, nu ze aan alle kanten merken dat er veel lotgenoten met dezelfde financiële problemen zijn.”

Rond de feestdagen staat weer de jaarlijkse actie voor de deur, waaraan studentenverenigingen meewerken. Jongsma: „Dan zetten we kramen bij supermarkten neer en krijgt het winkelende publiek een boodschappenlijstje mee naar binnen, met daarop producten die we goed kunnen gebruiken. Als ze willen, kunnen ze daar iets van kiezen, het product afrekenen en dan bij de kraam met studenten afgeven. Dat werkt altijd hartstikke goed.”

Terwijl Pieter Sijpersma afscheid neemt, loodst Maria Jongsma mij langs alle kantoorruimten en door de grote voorraadloods, met onder meer langer houdbare (blik-)producten, geordend op soort en houdbaarheidstijd. Er heerst een opgewekte sfeer en de logistiek klinkt en oogt inderdaad volkomen logisch.

In de kantoorruimten wordt al het inkomende en uitgaande voedsel geregistreerd, de werkschema's voor de vrijwilligers worden bijgehouden, de financiën gecontroleerd, enzovoort, en bovendien worden nieuwe klanten telefonisch ontvangen en daarna geregistreerd, want je kunt niet zomaar de winkel binnenlopen.

Er heerst een vanzelfsprekende discipline. Ook in de winkel. Met iedere klant loopt een begeleider mee. Zo wordt er op toegezien dat niet één klant een overdosis aan karig aanwezige producten meeneemt. „Acht klanten per kwartier”, verduidelijkt Jongsma. „Op afspraak. Ze krijgen allemaal een tijdslot.”

Er is maar een ochtendje nodig geweest om mij onder de indruk te brengen van de kwaliteit van deze organisatie. Dit moet toch wel de grootste zijn die zonder één enkele betaalde kracht zó goed in elkaar steekt, vol graag willende vrijwilligers. Nu maar hopen dat ze vraag en aanbod enigszins in balans kunnen houden. En dat vergt naast steun in natura de komende tijd geheid ook meer financiële bijstand.